

TRADUCĂTORUL – *HOMO LUDENS* ÎN CONTEXTUL COMUNICĂRII INTERCULTURALE: ÎNTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ

Elena GHEORGHIȚĂ

Universitatea de Stat din Moldova

Current article is dedicated to identification of key features of translator's linguistic personality. Translator is viewed as *homo ludens* and the central figure of the process of communication between representatives of various cultures. Special attention is being paid to the risk in the context of translation, which is the main element of the episteme and the determining factor for establishing the intentional scope of the translator. The concept TRANSLATOR includes a number of metaphors that also lead us to the idea of risk and consequently game. We analyze the concept of linguistic personality, paying attention to the terminology used in reference literature in this respect. We have also proposed the scheme of integrated translator's personality and have analysed stages of its development, giving examples from own professional experience and from the activities performed with students in the classroom and online.

Key words: *process of translation, linguistic personality, risk, homo ludens, translator's integrated linguistic personality, cognitive dissonance.*

Traducătorul, ca și reprezentantul oricărei alte profesii, este un obiect de evaluare. Se evaluează calitățile sale personale, rezultatele activității. Capacitatea de a fi obiect al evaluării permite să spunem că fenomenul realității este o bază de formare a conceptului (Арутюнова 1998; Слышкин 2000).

Studiind conceptul *traducător*, am identificat un grad sporit de densitate semiotică, care, în opinia noastră, este strâns legată de relevanța, importanța acestui concept în ochii comunității lingvistice și culturale, de valoarea axiologică și teoretică a fenomenului reflectat în conținutul său. Ținem să menționăm că conceptul *traducător* nu se poate reduce la o anumită limbă sau cultură anume datorită specificului activității desfășurate, a procesului de traducere.

Densitatea semiotică a conceptului *traducător* se explică parțial și prin multitudinea metaforelor ce intră în componența sa. Plus la aceasta, conceptul dat are și o pronunțată tentă ludică. Elementul ludic nu poate fi eliminat din vorbire și este legat de faptul că, pentru vorbitorii unei limbi, nu este important doar gândul, ci și modul de exprimare a acestuia, iar în componența conceptului *traducător* se atestă mai multe metafore, ce implică risc, deci și joc.

Ce riscuri există în traducere? În primul rând, este vorba chiar de pericolul real, asociat cu activitatea traducătorului, de exemplu, în situații de război. În scrisoarea deschisă, semnată de asociațiile profesionale internaționale ale traducătorilor AIIC, FIT, IAPTI, adresată Prim-ministrului Marii Britanii David Cameron pe 13.06.2013, se spune că traducătorii care au acordat asistență trupelor britanice, au devenit ținte prioritare pentru militanți, și doar în perioada aprilie-iunie 2013 și-au pierdut viața 25 de reprezentanți ai acestei profesii ("Open Letter to UK Prime Minister Cameron" 2013). Traducătorul poate să-și riște viața lucrând la un text interzis din considerente politice, religioase sau de altă natură. Traducătorii operelor lui Salman Rushdie au fost victime ale atacurilor teroriste. Traducerile operelor lui Shakespeare au fost uneori supuse cenzurii, iar *Macbeth* și

Henry IV au fost chiar interzise în teatre populare și împăratești. Astfel, riscul este o componentă ontologică a conceptului *traducător* și unul din factorii ce determină orizontul intențional al traducătorului.

Trei metafore bazate pe ideea riscului găsim în lucrările lui I. Zubanova. Autoarea compară traducătorul discursului oral cu un jonglor, un controlor al traficului aerian și un genist. Ca și controlorul traficului aerian traducătorul este nevoit să soluționeze concomitent mai multe sarcini, să urmărească decurgerea mai multor procese cognitive (atât proprii, cât și cele ale vorbitorului), să prognozeze evenimentele următoare și să încerce să egaleze numărul decolărilor cu numărul aterizărilor, adică să asigure oglindirea cât mai completă în traducere a ideilor și emoțiilor vorbitorului. La fel ca genistul, traducătorul nu are dreptul la greșală. Traducătorul-jonglor riscă uneori să nu prindă obiectul fragil – sensul și semnificația (Зубанова 2004).

O altă metaforă interesantă este cea la care apelează poetul și traducătorul din limba chineză A. Ghitovici. El compară traducerea operelor clasice orientale cu urcarea în vârful unui munte extrem de înalt, o sarcină ce poate fi executată doar de un alpinist curajos, judicios și experimentat (Гитович 1969).

Noi credem că mai potrivită pentru descrierea activității traducătorului este asemănarea acestuia cu un parfumer iscusit, care știe să identifice componentele unui parfum și să creeze alte noi.

Faptul că în structura conceptului *traducător* se atestă elemente asociate cu *risc* confirmă corectitudinea ideii noastre de a reprezenta procesul de traducere prin prisma teoriei jocurilor, iar traducătorul drept *homo ludens*. Riscul este unul dintre factori ce determină orizontul intențional al traducătorului. În termenii teoriei cognitive a traducerii putem spune că traducătorul este expus riscului de a nu reuși să echilibreze două intenții principale: a corespunde structurii și a corespunde scopului (sau trăirilor).

Din punct de vedere fenomenologic avem suficiente motive pentru a spune că traducătorul este un jucător, un *homo ludens*. Între toate stările intenționale există una căreia trebuie să-i atragem atenție specială. Este vorba de îndoială. Anume acest sentiment stă la baza disonanței cognitive a traducătorului, în condițiile căreia decurge procesul de depășire a diferențelor între limbi și culturi. Nivelul disonanței cognitive determină nivelul competenței de traducere (Воскобойник 2004). Anume disonanța cognitivă este măsura măiestriei profesionale a traducătorului. Un perfecționism constructiv este o trăsătură necesară a traducătorului, care nu poate și nu trebuie să fie totalmente sigur de corectitudinea traducerii propuse. El este sigur că există și o altă variantă de a traduce textul cu care lucrează, care poate fi chiar mai bună decât cea cu care vine el, însă riscă și propune versiunea sa, chiar dacă ulterior va reveni la ea și o va îmbunătăți.

Biculturalitatea este o condiție *sine qua non* în realizarea traducerii, susține G. Lungu-Badea (Lungu-Badea 2004). Realitatea, însă, ne spune că traducătorii sunt cel puțin bilingvi și, respectiv, biculturali. Pluralitatea limbilor de cultură dintr-un anumit spațiu geografic oferă posibilitatea dezrădăcinării, a cunoașterii altor gusturi, altor valori. Nu este un spațiu fără frontiere, ci un spațiu în care trecerea frontierelor se poate face chiar numai prin citirea unei opere străine, prin operă avânduse în vedere orice scriere, nu doar cea care are o valoare literară sau artistică.

Rolul incontestabil al multilingvismului traducătorului în sporirea expresivității unei limbi și inerenta lui multiculturalitate constituie modalități de apropiere a culturii celuilalt. Ponderea multilingvismului traducătorului în îmbogățirea vocabularului unei limbi și a stării lui de multiculturalitate, fiind o soluție potențială de rezolvare a problemelor ridicate de contextul extralingvistic, creează circumstanțe adecvate delimitării ariei noastre de cercetare și promovării ideii conform căreia monoculturalitatea și activitatea de traducere sunt incompatibile.

Bilingvismul, „în sensul curent al termenului, [se referă] la indivizii care vorbesc efectiv două limbi, cel puțin pe parcursul unui anumit timp și, folosind una dintre ele, se lasă influențați de cealaltă” (Coseriu 1999). Situații lingvistice în care vorbitorii sunt determinați să folosească alternativ în funcție de mediu și circumstanțe, mai multe limbi se întâlnesc în țările în care un dialect a fost instituționalizat ca limbă oficială în detrimentul altor dialecte sau limbi. Spre deosebire de aceasta, bilingvismul individual constituie posibilitatea de a vorbi două limbi (sau mai multe – atunci este vorba de multilingvism).

Teoria cognitivă a traducerii a condiționat o nouă etapă în studierea rolului personalității traducătorului în procesul de traducere. Considerăm necesar să ne oprim asupra terminologiei utilizate în literatura de specialitate în legătură cu personalitatea lingvistică și să explicăm de ce am optat pentru lexemul *personalitate* pentru a descrie elementul-cheie al epistemei traducerii.

În ultimul timp, doctrina personalității lingvistice devine tot mai populară în rândurile cercetătorilor. Trebuie să recunoaștem că această sintagmă terminologică, propusă de Iu. Karaulov (în rusă - *языковая личность*), este ceva „la modă”: ea apare în publicații și este deja percepută ca ceva firesc, ce nu merită explicații suplimentare. Adevărul, însă, este că până acum nu există o definiție unică a personalității lingvistice, care să fie acceptată de toți cercetătorii fără a face vreo rectificare.

În contextul problemei definirii și descrierii personalității lingvistice s-a reactualizat întrebarea, răspunsul la care au încercat să-l identifice mai mulți cercetători de pe timpul lui F. de Saussure: care este corelația dintre limbă și vorbire? Actualmente această problemă este studiată prin prisma personalității lingvistice a omului, care este percepută în lumina dihotomiei menționate.

În sociologie și sociolingvistică se utilizează noțiunea de *față* (în engleză *face*), care se definește ca imaginea publică negociată de participanții comunicării prin acord comun (tacit sau expres). Accentul, după cum vedem, se pune nu atât pe anumite presupuneri comune, cât pe negocierea feței. Conceptul *față* este popular în cercetarea comunicării pentru că permite să fie lăsată deschisă întrebarea privind persoana „reală” sub fața prezentă în comunicare. Un studiu mai profund va ține deja de psihologie și chiar filozofie, și, cu siguranță, depășește limitele cercetării noastre. Ținem, însă, să facem o precizare importantă. În literatura de specialitate anglofonă, dedicată comunicării, am mai întâlnit termenul *self*, care se folosește cu sensul de *individ*, implicat în comunicare, purtător al unor trăsături culturale anumite (Scollon and Scollon 2001).

Fața, în opinia noastră, este un concept de-a dreptul paradoxal. Pe de o parte, atunci când are loc interacțiunea comunicativă, participanții acesteia trebuie să manifeste o anumită implicare în proces. Pe de altă parte, există necesitatea de a-și păstra un anumit grad de independență și de a arăta celorlalți participanți ai

comunicării că independența lor este și ea respectată. Paradoxul rezidă în faptul că ambele aspecte ale feței se proiectează în orice situație de comunicare concomitent.

Teoriile personalității în psihologie și lingvistică studiază două lucruri diferite (cu toate că există încercări de a le apropria (Киреева 1997)), iar cercetătorii lingviști în majoritatea cazurilor se concentrează asupra structurii personalității lingvistice și comportamentului său, lărgind câmpul de observație și de reflecție, corectând și completând modelul propus de Iu. Karaulov.

Se pare că primul care a venit cu o definiție și chiar un concept de *personalitate lingvistică* a fost savantul rus Iu. Karaulov. Dânsul descrie personalitatea lingvistică ca un set complex de abilități și competențe ale omului, care condiționează crearea și perceperea de către el a produselor de vorbire (textelor), care se deosebesc prin gradul de complexitate structural-lingvistică, profunzimea și exactitatea reflectării realității, orientarea spre anumite obiective specifice (Караулов 2010). Karaulov identifică trei nivele în structura identității lingvistice:

- Nivel verbal-semantic sau *lexicon*, care include și bagajul de cunoștințe gramaticale.
- Nivel cognitiv sau *thesaurus (tezaur)*, în care se regăsește „*imaginea lumii*”, sau *sistemul de cunoștințe despre lume*. Personalitatea lingvistică apare anume de la acest nivel, pentru că doar aici devine posibilă alegerea individuală, apar preferințe personale pentru o noțiune sau alta.
- Nivel pragmatic reflectă *sistemul de scopuri, motive, convingeri și intenții*. Este o unitate a componentelor invariante și variabile. La acest nivel vorbim despre *necesități de comunicare și de activitate ale personalității* (Караулов 2010).

Pornind de la postulatele de bază ale conceptului de personalitate lingvistică trasate de Iu. Karaulov, lingvista I. Haleeva introduce în limbajul de specialitate noțiunea de *personalitate lingvistică secundară*, spunând că prin identificarea felului verbal-semantic al personalității lingvistice din limba străină, ce se reprezintă în activitate textuală, putem și trebuie să învățăm viitorul traducător să conștientizeze „*tabloul lumii*” al altei comunități sociale, dezvoltându-i trăsăturile și capacitățile unei identități lingvistice secundare (Халеева 1989).

Dacă la etapa inițială de formare a personalității lingvistice se studiază fondul verbal-semantic, atunci următoarea etapă presupune ieșirea la structuri de tezaur, anume această etapă fiind de un interes deosebit pentru cercetarea noastră, pentru că presupune cunoașterea individualizată a lumii, obținerea și acumularea cunoștințelor despre lume, studierea culturii limbii străine în baza materialelor autentice.

Tot așa ca Tatăl, Fiul și Sfântul Duh sunt niște ipostaze ale unei personalități în cadrul căreia ele sunt inseparabile, personalitatea lingvistică este și ea aidoma personalității unice, iar activitatea conștientă a ei decurge și se manifestă sub forma de *modusuri*. Personalitatea comunicativă, discursivă, cultural-lingvistică sunt niște *modusuri* ale personalității lingvistice.

Prin ce se deosebește personalitatea lingvistică a unui traducător de cea a vorbitorului unei singure limbi sau a unui bilingv/multilingv? Precizăm din start că o cunoaștere bună a unei limbi străine nu presupune în mod automat capacitatea de

a traduce din și în această limbă. Deci, trebuie să mai existe ceva în afară de cunoaștere a limbii și chiar a culturii.

Totalizând discuțiile de ordin teoretic propunem următoarea schemă, ce în opinia noastră, prezintă structura generală a personalității lingvistice.

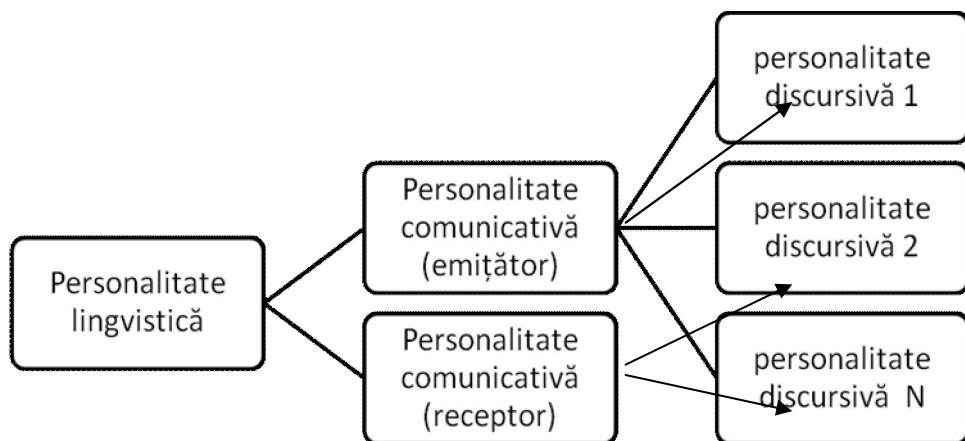

Fig. 1 Structura personalității lingvistice a traducătorului

Atunci când este vorba despre o persoană monolingvă (în sens că nu cunoaște literalmente nici un cuvânt în vreo altă limbă decât cea maternă), tabloul este relativ simplu.

Personalitatea lingvistică a unui individ ce nu cunoaște decât o singură limbă ar putea fi imaginată ca personajul mitologic Ianus, o făptură cu două fațete (nu folosim cuvântul față intenționată, pentru că în context pragmalingvistic el are altă semnificație)-personalități comunicative, care se întorc spre interlocutor după necesitate. Personalitățile discursive sunt aidoma unor măști, pe care le îmbrăcăm în anumite situații.

Practica traducerii ne arată că nu orice persoană, care cunoaște două sau mai multe limbi este capabilă să asigure o comunicare eficientă prin intermediul traducerii. Apare întrebarea: ce este acel ceva, care permite unei persoane plurilingve să facă acest lucru? Este o competență specială sau o proprietate fiziologică?

Dacă persoana cunoaște două sau mai multe limbi situația este puțin diferită. Personalitatea lingvistică din limba străină este implantată în cea din limba maternă. Ca și în cazul plantelor, implantarea uneori eșuează, alteori se dezvoltă o plantă nouă, diferită de cea originală și totodată bazată pe ea. Are loc ceea ce am putea numi simbioza personalităților lingvistice. Trandafirul, implantat pe măceș pare să fie una și aceeași plantă, dar este compus din două plante diferite. Se observă ușor acest lucru: dacă moare trandafirul, în locul lui începe să crească tufa de măceș. Cu personalitate lingvistică se întâmplă cam același lucru. Orice limbă nouă învățată parcă implantează un trandafir nou pe măceșul personalității

lingvistice din limba maternă. Dacă limba nu este folosită mai mult timp, trandafirul parcă intră în hibernare.

Personalitatea lingvistică a unui traducător, în opinia noastră, este mai ușor de imaginat ca pe niște gemeni siamezi, care nu pot exista unul fără altul și se completează reciproc. Fiecare dintre gemeni este o personalitate, însă pentru a avea o viață bună ei trebuie să coopereze și să nu încurce unul altuia. La fel și personalitățile lingvistice ale unui traducător. Aparent, este vorba de o singură persoană, însă de fapt, sunt două sau mai multe, altoite ca niște trandafiri pe același trup. Pentru a evita confuzii de ordin terminologic, propunem introducerea a două sintagme terminologice:

- Personalitate lingvistică, *pe care o vom defini ca un set complex de abilități și competențe ale omului, care condiționează crearea și perceperea de către el a produselor de vorbire (textelor), care se deosebesc prin gradul de complexitate structural-lingvistică, profunzimea și exactitatea reflectării realității, orientare spre anumite obiective specifice*
- Personalitate lingvistică integrală – *care este setul de personalități lingvistice pe care le are o persoană și legăturile dintre acestea, care asigură integritatea percepției produselor de vorbire într-o limbă și redarea acestora într-un mod ce permite realizarea eficientă a comunicării prin intermediul traducerii.*

Personalitatea lingvistică integrală apare în momentul în care se începe învățarea altei limbi decât cea maternă. Există trei nivele generale de dezvoltare a acesteia, la care ne vom referi într-un mod mai detaliat mai târziu.

Analizând răspunsurile traducătorilor-practicieni am ajuns la concluzia că traducătorul este foarte aproape de actor în ceea ce privește competențele lui non-lingvistice. Când privește competențele cu caracter lingvistic și pragmalingvistic considerăm că noțiunea de competență de traducere, vehiculată în unele surse de specialitate, ne pare puțin artificială. Am spune că este capabilă să traducă o persoană cu grad avansat de dezvoltare a competenței expresive (cu sens redat acestei sintagme de E. Coșeriu), adică persoana care posedă la un nivel avansat limba maternă. Ce înseamnă un grad avansat de dezvoltare a competenței expresive? Cel puțin o capacitate sporită de a descrie realitatea din jur cu mijloace lingvistice. Traducătorii-practicieni care au participat la studiul nostru, au confirmat importanța cunoașterii foarte bune, în primul rând, a limbii materne.

Preferăm să vorbim despre asigurarea comunicării eficiente prin traducere și nu despre calitatea traducerii, pentru că eficiența comunicării contează în ultimă instanță. Dacă e să vorbim despre calitate, atunci mai degrabă trebuie să vorbim despre calitatea discursului traducătorului în limba în care se face traducerea, pentru că anume el face parte din așa-numitul *e-language* (în engl. *limba externă*) și poate fi supus analizei. Procesul de traducere (generarea discursului traducătorului) ține de *i-language* (în engl. *limba internă*) și se supune analizei doar după întreprinderea unor eforturi suplimentare sau nu se supune deloc.

Să examinăm următoarea schemă.

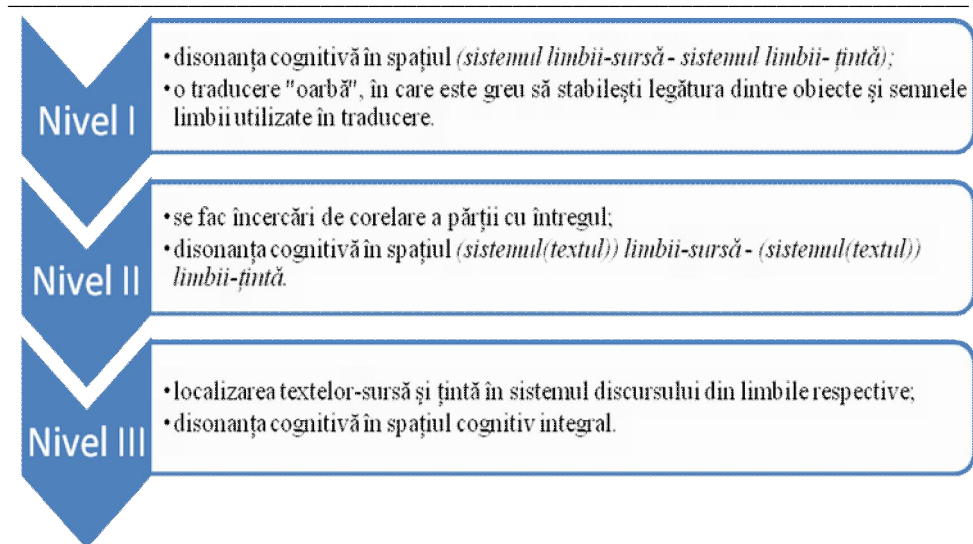

Fig. 2 Etapele de dezvoltare a personalității lingvistice integrate a traducătorului

Schema de mai sus schițează nivelele de dezvoltare a personalității lingvistice integrale a traducătorului. Să le examinăm pe rând mai detaliat. Vom analiza aceste nivele folosind exemple ce țin de discursul instituționalizat și personalizat.

Unui traducător începător (care cunoaște încă puțin despre cultura, activitatea, știință respectivă) disonanța cognitivă rareori îi apare fără implicare din exterior (a profesorului, redactorului). Pentru un începător în domeniul traducerilor sistemul limbii, în majoritatea cazurilor, se reduce la cuvânt sau îmbinare de cuvinte. Termenii se traduc aproape în exclusivitate în baza informațiilor din dicționare sau glosare de specialitate. Drept rezultat, se obține o traducere „oarbă”, în care este greu să stabilești legătura dintre obiectele și semnele limbii utilizate în traducere.

Dacă e să apelăm la observațiile noastre a activității studenților în grupul *The Craft of Language* (<https://www.facebook.com/groups/505868506098643/>), ținem să menționăm că, de cele mai dese ori, comentariile traducătorilor ce se află la această etapă de dezvoltare a personalității lor lingvistice integrale se pot reduce la următoarea frază, ce aparține unuia dintre studenți:

<i>Я не совсем понимаю смысл всего предложения, но других вариантов в словаре нет.</i>	<i>Nu prea înțeleg sensul întregii propoziții, însă alte variante în dicționar nu am găsit.</i>
--	---

Deci, sursa principală de informații necesare pentru traducere au fost corespunderile la nivel de sistem (cele ce se găsesc în dicționare), iar mesajul în limba sursă, în general, nu este perceput ca text, iar traducerile obținute provoacă impresii contradictorii, după cum putem vedea din traducerea următoare a fragmentului de discurs personalizat:

<p><i>Tea would arrive, the cakes squatting on cushions of cream, toast in a melting shawl of butter, cups a gleam and a faint wisp of steam rising from the teapot shawl.”</i> — Gerald Durrell, <i>My Family and Other Animals</i></p>	<p><i>Ceaiul v-a fi gata în câteva minute, prăjiturile sunt strivite de greutatea creimei, pâinea prăjită este acoperită de un strat de unt topit, o ceașcă și un firicel de abur se ridică de sub căpăcelul de la ceainic.</i></p>
--	---

După cum vedem, traducerea în limba română lasă mult de dorit sub mai multe aspecte. La acest nivel începătorul, cu siguranță, este conștient de metafora conceptuală **TEXTUL ESTE UN SISTEM**, însă la această etapă de dezvoltare a personalității sale integrate el percepe sistemul textului de limbă-sursă ca fiind izomorf celui al textului în limba-țintă. Ceea ce merită o atenție specială, în acest sens, este faptul că studenții au insistat că traducerea textelor artistice trebuie apreciată ca un întreg, că este cazul să se traducă astfel încât auditoriul să simtă atmosfera, spiritul situației, dispoziția vorbitorului.

Apariția obiceiului de a citi mai întâi textul în întregime și doar apoi a începe traducerea marchează trecerea la *cel de-al doilea nivel* de dezvoltare a personalității lingvistice integrale a traducătorului. Aici deja se încearcă corelarea părții cu întregul. Se pune întrebarea: despre ce vorbește autorul? Traducătorul devine mai încrezut în postura sa de mediator al comunicării interculturale.

Care sunt trăsăturile specifice disonanței cognitive la această etapă? Ea se produce nu doar la hotarul dintre text și sistem, ci, mai degrabă, pe fundalul contradicției între cele două intenții principale ale discursului traducerii. Comentariile traducătorilor care apelează la sensul textului sunt o exprimare a intenției de *a corespunde trăirilor (scopului)* și se pot reduce la întrebarea: ce s-a avut în vedere? Pe de altă parte, continuă practica folosirii echivalentelor din dicționare, care este o manifestare a faptului că intenția de *a corespunde structurii* mai persistă. Totuși, în cazul discursului instituțional, acest lucru este explicabil. Structura, în cazul dat, nu poate fi neglijată, pentru că este foarte informativă: structura articolului științific urmează anumite rigori, la fel este și în cazul legilor. Exemple de acest fel sunt nenumărate.

La al doilea nivel de dezvoltare a personalității lingvistice integrale nu mai există acel holism naiv în interpretarea textului-sursă, condiționat de înțelegerea la fel de naivă a metaforei conceptuale *textul este un organism viu*. Problema centrală la acest nivel este asigurarea integrității sensului prin corelarea părților cu întregul.

La această etapă consultarea autorului devine de asemenea una din modalitățile de lucru, care, de altfel, este cea mai sigură atunci când vine vorba de nivelarea disonanței cognitive și la ea se apelează ori de câte ori autorul este disponibil, pentru că astfel devine posibilă lărgirea contextului de interpretare a sensului, localizarea conceptelor din textul supus traducerii în tezaurul personalității lingvistice din limba-sursă și limba-țintă.

Ca și traducătorul începător, cel care a ajuns la nivelul III de dezvoltare a personalității lingvistice integrale începe prin consultarea dicționarelor și încearcă să niveleze disonanța cognitivă la nivel de frază. Evident, nu va avea succes, pentru că ceea ce obține nu prea are sens. Aici asemănările între începător și profesionist se termină. După ce eșuează încercarea de nivelare a disonanței cognitive la nivel de intenție *corespunderea structurii*, se trece la încercarea de a o elimina la nivel

de *corespondere a trăirilor (scopului)*. Întrebarea tipică la această etapă este *Cum traducem, dacă se are în vedere ...?*

Să examinăm un exemplu din experiența personală a autoarei prezentei lucrări, care ulterior a fost oferit studenților pentru a testa ipoteza noastră privind etapele de dezvoltare ale personalității lingvistice integrale. Mai jos este o captură de ecran dintr-o prezentare PowerPoint, care conține exemplul ce va fi supus discuției.

Unii dintre studenți își puneau întrebarea ce are *moașa* (în engl. *midwife*) cu serviciile secrete, ce legătură ar avea *Ultra* cu Hans Tilo Schmidt. Nici unul dintre ei, totuși, nu a ajuns la stadiul final, în care spațiul cognitiv este extins să includă discursul. Studiarea literaturii sau cunoștințele de cultură generală necesare pentru identificarea sensului lexemului *Ultra* este un exemplu foarte bun de fenomenul pe care M. Foucauld îl numește metaforic *arheologia cunoașterii*. (M. Фукко 1996). Evident, aici este prezentat procesul dialectic, creativ al traducerii în ordinea procedurală, necesară pentru o descriere științifică. Pentru majoritatea profesioniștilor, totuși, este suficientă o simplă citire rapidă a textului pentru a stabili gradul necesar de detalizare a analizei discursului.

Este indiscutabil faptul că orice traducere profesionistă necesită localizarea textului-sursă și textului-țintă în cadrul discursului specializat respectiv. La fel, este indiscutabil faptul că o parte a „arheologiei” discursului aparține „tezausului” traducătorului, fapt ce îi permite să niveleze disonanța cognitivă fără a apela la consultanți și surse suplimentare. Cu cât mai mare este această parte, cu atât mai înalt este nivelul de dezvoltare al personalității lingvistice integrale și cu atât mai eficiente sunt deciziile luate de traducător. Astfel, concluzionăm că pentru asigurarea unei comunicări eficiente prin intermediul traducerii este necesar un nivel înalt de dezvoltare a personalității lingvistice integrale și un volum suficient de mare al „tezausului” ambelor personalități lingvistice implicate în comunicare prin intermediul traducerii. Or, apelarea la consultanți sau surse suplimentare adesea este tehnic imposibilă.

Referințe bibliografice

Coseriu, Eugenio. *Introducere În Lingvistică*. București: Echinoc, 1999.

- Genette, Gérard. *Opera Artei. Vol. 1: Imanență Și Transcendență*. București: Univers, 1999.
- Lungu-Badea, Georgiana. *Teoria Culturemelor, Teoria Traducerii*. Timisoara: Editura Universității de Vest, 2004.
- “Open Letter to UK Prime Minister Cameron.” 2013. Accessed November 1. <http://aiic.net/page/6559/open-letter-to-uk-prime-minister-cameron/lang/1>.
- Scollon, Ron, and Suzanne Wong Scollon. 2001. *Intercultural Communication: a Discourse Approach*. 2nd ed. Oxford, England: Blackwell Publishing.
- Арутюнова, Н. Д. *Язык и Мир Человека*. Москва: “Языки русской культуры.”, 1998.
- Воскобойник, Григорий Дмитриевич. *Тождество и Когнитивный Диссонанс в Переводческой Теории и Практике*. Московский гос. лингвистический университет, 2004.
- Гитович, А.И. “Мысли и Заметки Об Искусстве Поэтического Перевода.” *Мастерство Перевода*, 1969, (6): 364–385.
- Зубанова, И. “Профессия Переводчика: Штрихи к Портрету.” *Мосты*, 2004. (1): 14.
- Караулов, Ю. *Русский Язык и Языковая Личность. Актуальные Проблемы Современной Лингвистики: Учебное Пособие / Сост. Л.Н. Чурилина*. Москва: ЛКИ, УРСС Эдиториал, 2010.
- Киреева, Е. С. “Языковые Средства Реализации Ролевого и Субъективного Модусов в Диалоге (на Материале Американской Художественной Литературы). Автореферат Дис. На Соиск. Уч. Степ. К.филол.н.” Москва, 1997.
- Слышкин, Геннадий Геннадьевич. *От Текста к Символу: Лингвокультурные Концепты Прецедентных Текстов в Сознании и Дискурсе*. Московский государственный лингвистический университет, Научно-учебный центр Языки и культуры Северной Евразии им. князя Н.С.Трубецкого, 2000.
- Халеева, Ирина Ивановна. *Основы Теории Обучения Пониманию Иноязычной Речи: (Подгот. Переводчиков)*. Высш. шк., 1989.